

Dragnes, Kjetil. Øsekar mot åpen bunnventil. Aftenposten 2012- 09-04. ¹

Sjøforsvaret lekker som en sil. Marinen mangler personell til å bemanne fregatter og kystkorvetter. For ikke å snakke om ubåter. Forsvarevnen blir så som så.

FOTO: INGE GRØRDUM

Hvor fartøy flyte kan, der er han første mann, skrev Bjørnstjerne Bjørnson om den norske sjømann. Det var i 1868. Nå skriver vi 2012. Fem splitter nye fregatter er anskaffet for rundt 20 milliarder kroner. Seks kystkorvetter er snart klare til bruk. 6 ubåter er til oppgradering slik at de kan vare frem til 2020. Norge har fått Europas mest moderne marine, fastslo statssekretær Rober Ingebrigtsen på det 13. sjømakstseminar som Sjømilitære Samfund holdt i Ulvik i Hardanger like før helgen. Men vi er ikke lenger første mann.

Hva hjelper det å ha mye fint utstyr når personellet lekker i strie strømmer til det sivile, maritime næringsliv? Gjennomsnittsalderen for dem som slutter i Sjøforsvaret, er nå 27,7 år. Det er velutdannede og kvalifiserte folk som slutter. De får både bedre betalt og større forutsigbarhet for seg og familien i det sivile.

Stor avgang

Det er selvsagt ikke noe nytt at marineoffiserer finner seg andre jobber. Slik må man regne med at det fortsatt vil være. Men aldri har avgangen vært større enn nå. Utdannelsen av nye spesialister til Sjøforsvaret har i årevis ligget langt under behovet på nye fregatter og kystkorvetter, selv om besetningen på fregattene kalles «slank» og på korvettene «ultraslank». Slank er også Marinen. Den er blitt svært liten. Det er ikke mye daukjøtt å ta av der.

Det er en varslet katastrofe vi nå ser utvikle seg. Advarslene er kommet hvert år, men departement og regjering har skjøvet problemet foran seg. Nå er det blitt til en baugbølge som bremser aktiviteten og gjør at moderne fartøyer må ligge ved kai i stedet for å være der skip bør være, ute på sjøen. Og det betyr rett og slett svakere norsk forsvarsevne, ikke minst i nordområdene. «Det er i nordområdene våre viktigste strategiske interesser er. Vi har enorme områder og ressurser i nord, sier forsvarsminister Espen Barth Eide.

¹ Kilde: <http://www.aftenposten.no/meninger/kommentarer/Osekar-mot-åpen-bunnventil-6981966.html>

Strategiske interesser

Så selv om Kystvakten skjøtter sine oppgaver vel, med litt for få seilingsdøgn også for den, har vi laget et militært tomrom i et område for «våre viktigste strategiske interesser.»

Mannskapssituasjonen i Sjøforsvaret er prekær. For å si det enkelt: bunnventilene er åpnet, og det sendes inn noen få nyutdannede hvert år med øsekar for å hindre at Marinen går til bunns.

Utstyret er moderne. Men det er bare tre besetninger, med alle de spesialister som kreves, til å bemanne fem fregatter. Hver gang det oppstår hull i en besetningsplan, og det gjør det til stadighet, «napper» ledelsen ut en spesialist av en eller annen kategori fra en annen besetning. Den nøye oppsatte bemannings og seilingsplanen ryker. Den tiden er forlenget over da man kunne fylle på med vernepliktige. Marinefartøyene er kompliserte våpensystemer som krever spesialister. De er ikke å finne på en hvilken som helst kai langs kysten.

Blør ihjel

Det skal komme en stortingsmelding om noen måneder om kompetansereform i Forsvaret. Men det kan allerede være for sent. Som kommandør Arnth B. Lien, nestkommanderende i Kysteskadren (Marinen), sa det rett ut på Sjømaktseminaret: «Sjøforsvaret er i ferd med å blø ihjel. Vi har ikke tid til å vente med å se ting i sammenheng, noe må skje fort i form av strakstiltak, langt ned i organisasjonen.»

Men det er ikke bare personellproblemet som plager «vår ære og vår makt» til havs. Fregattene og kystkorvettene har knapt fått inn sitt hovedvåpen, det nye sjømålmissilet NSM. Fra oktober håper man på en bedring, da skal NSM prøveskytes ved Andøya. I løpet av to år skal både enkeltfartøyer og hele flåten være fullt oppsatt med raketter.

Derfor smerter det at det ikke ennå har lyktes å få produsert og satt i drift NH-90 helikoptrene, som er en integrert del av fregattens våpensystem. Helikoptrene er minst fem år forsinket. Uten helikoptrene er fregattene bare halvt kampklare. Nå sender Forsvarsdepartementet advarsler til produsenten i Italia og truer med å kjøpe en annen type om ikke produsenten skjerper seg. Men dette er bare en halv trussel. Skulle Norge oppheve kontrakten for NH-90 og velge en annen type, vil det ta minst tre år å ombygge alle systemer for at de skal kunne tilpasses resten av kampsystemet på fregattene. Nå lover produsenten NH-industries bot og bedring og at Norge skal få alle sine 14 fregatthelikoptre i løpet av 2014.

2014, altså om knapt to år, vil Norge ha sin moderne marine fullt ut kampklar. Hvis det finnes personell nok til å bemanne den.

Farer lur

Under overflaten og i luften lur kombinerte farer for forsvarsevnen. Under overflaten: ubåter som går ut på dato i 2020. I luften: innfasingen av kampflyet F-35, akkurat i samme tidsrom. Seks nye ubåter vil koste 35 milliarder kroner. Regjeringen har bevilget mellom 9,5 og 15 milliarder kroner for lite hvert år til å kjøpe F-35, som også er minst 40 prosent dyrere i drift enn F-16. Gjett hvor de pengene skal tas fra?

Den franske skribent Alexis de Tocqueville skrev i sitt storverk «Democracy in America»: «Det finnes ikke noe mer patetisk enn et land som ikke kan forsvare seg selv.»

Vi er i ferd med å bli det.